

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การผลิตทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแหล่งผู้ผลิตทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงในประเทศไทย ทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิต การเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิต ศึกษารูปแบบและเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงที่ผลิต และศึกษาถึงวัตถุประสงค์ในการผลิตทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงและกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายที่แหล่งผู้ผลิตคาดหวัง ทั้งนี้ได้ศึกษาทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงที่มีการผลิตระหว่างปี พ.ศ. 2529-2533 หรือ ค.ศ. 1986-1990

การวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐาน 5 ประการคือ

1. แหล่งผลิตทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษา
2. ทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงส่วนใหญ่มีเนื้อหาทางสาขาการจัดการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
3. ทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงปรากฏในรูปรายงานมากกว่าในรูปแบบอื่น
4. การเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงใช้วิธีแจกเป็นส่วนใหญ่
5. กลุ่มผู้ใช้เป้าหมายเป็นนักวิจัยหรือนักวิชาการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1. การวิเคราะห์สารสนเทศทางการประมง ที่มีในห้องสมุดของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประมง 40 แห่งทั่วประเทศ สารสนเทศทางการประมงที่วิเคราะห์มีจำนวนทั้งสิ้น 1,622 รายการ และได้บันทึกรายละเอียดลงในแบบบันทึกข้อมูล
2. การสอบถามหน่วยงานผู้ผลิตสารสนเทศทางการประมงที่ได้จากการรวบรวมและวิเคราะห์สารสนเทศทางการประมงในขั้นตอนแรกจำนวน 174 แห่งถึงขอบเขตเนื้อหาสารสนเทศทางการประมงที่ผลิต รูปแบบและวิธีการเผยแพร่สารสนเทศที่ผลิต และได้คำตอบกลับจากหน่วยงานผู้ผลิต 121 แห่ง ผลการวิจัยสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

1. ผู้ผลิตสารนิเทศทางการประมงในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์สารนิเทศทางการประมงที่จัดเก็บอยู่ในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 1,622 รายการ พบว่า ผลิตโดยผู้ผลิตสารนิเทศจำนวนทั้งสิ้น 217 แห่ง/ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ผลิตประเภทสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กร 174 แห่ง บุคคล 43 ราย ผู้ผลิตเหล่านี้อาจจำแนกออกเป็นสถาบันการศึกษา (57 แห่ง) หน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษา (90 แห่ง) และหน่วยงานภาคเอกชน (70 แห่ง/ราย)

ในสถาบันการศึกษา ซึ่งมีจำนวน 57 แห่ง (ร้อยละ 26.27) ผลิตสารนิเทศจำนวน 570 รายการ โดยผลิตหนังสือเป็นหลัก (387 รายการ) ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เป็นสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (46 จาก 57 แห่ง) ผลิตสารนิเทศจำนวน 472 จาก 570 รายการ

หน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบการผลิตสารนิเทศทางการประมงในสถาบันการศึกษาข้างต้นนี้ ได้แก่ งานวิชาการ/วิจัย มากเป็นอันดับแรก (41 แห่ง ผลิต 447 รายการ) รองลงมาเป็นงานผลิตตำรา/งานส่งเสริมวิชาการ (6 แห่ง ผลิต 8 รายการ) และงานเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ (1 แห่ง ผลิต 3 รายการ)

ในหน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษา จำนวน 90 แห่ง (ร้อยละ 41.47) ผลิตสารนิเทศจำนวน 930 รายการ โดยผลิตรายงานเป็นหลัก (656 รายการ) ปรากฏว่าส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานราชการ (78 แห่ง) ผลิตสารนิเทศ 805 จาก 930 รายการ หน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษาเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็น หน่วยงานราชการ ซึ่งได้แก่หน่วยงานของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ หน่วยงานราชการอิสระ รัฐวิสาหกิจ และองค์การระหว่างประเทศ

หน่วยงานที่รับผิดชอบการผลิตสารนิเทศทางการประมงในหน่วยงานข้างต้นนี้ ได้แก่ งานวิชาการ/วิจัย (14 แห่ง ผลิต 351 รายการ) รองลงมาคือ งานอื่น ๆ ได้แก่ งานนิติการ งานอำนวยการ งานฝึกอบรม งานผลิตตำรา (7 แห่ง ผลิต 115 รายการ) และงานเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ (1 แห่ง ผลิต 27 รายการ) ตามลำดับ

ในหน่วยงานภาคเอกชนที่ผลิตสารนิเทศทางการประมง ประกอบด้วย บริษัท ห้างร้าน ธนาคาร สำนักพิมพ์ สมาคมทางการประมงและสมาคมอื่นที่เกี่ยวข้อง บุคคล และมูลนิธิ 70 แห่ง/ราย (ร้อยละ 32.26) ผลิตสารนิเทศ จำนวน 122 จาก 1,622 รายการ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ผลิตเหล่านี้มักผลิตสารนิเทศทางการประมงโดยไม่ระบุหน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบการผลิต ทั้งนี้ อาจเนื่องจากหน่วยงานเหล่านี้เริ่มผลิตสารนิเทศทางการประมงเมื่อไม่นานมานี้ ประกอบกับเป็นหน่วยงานที่ไม่ใหญ่นักและมีสมาชิกที่ได้รับการเผยแพร่เอกสารที่ผลิตในวงจำกัด หน่วยงานเหล่านี้ได้แก่

บริษัท ห้างร้าน ธนาคาร รวม 8 แห่ง ที่ผลิตสารนิเทศทางการประมง ปรากฏว่ามีบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหารสัตว์ จำกัด ผลิตมากที่สุดคือ 4 รายการ ในขณะที่บริษัทอื่นผลิต 1-3 รายการเท่านั้น

สำนักพิมพ์ 13 แห่ง ที่ผลิตสารนิเทศทางการประมง ปรากฏว่ามีโครงการหนังสือเกษตรชุมชนผลิตมากที่สุดคือ 17 รายการ ในขณะที่สำนักพิมพ์อื่นผลิตไม่เกิน 1-5 รายการเท่านั้น

สมาคมทางการประมงและสมาคมอื่นที่เกี่ยวข้อง 5 แห่ง ผลิตสารนิเทศทางการประมง จำนวน 7 รายการ

มูลนิธิ ที่ผลิตสารนิเทศทางการประมง มีเพียง 1 แห่ง ปรากฏว่าเป็นมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ผลิต 1 รายการ ซึ่งนับว่าน้อยมาก

จากข้อมูลที่ได้ในส่วนนี้เห็นได้ว่า ผู้ผลิตสารนิเทศทางการประมงทั้งที่เป็นสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษาที่ระบุหน่วยงานย่อยที่ทำหน้าที่ผลิต มีหน่วยงานวิชาการ/วิจัย เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการผลิต รองลงมาเป็นงานผลิตตำรา งานส่งเสริมวิชาการ และงานเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยยังพบอีกว่าผู้ผลิตทั้งที่เป็นหน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาคเอกชนส่วนใหญ่ไม่ระบุหน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบในการผลิตสารนิเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องจากหน่วยงานผู้ผลิตเหล่านี้ ถ้าไม่เป็นหน่วยงานระดับย่อยเช่นสถานีประมงต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เผยแพร่ผลงานวิจัยโดยการผลิตสารนิเทศทางการประมงอยู่แล้ว ก็เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาด้วยวัตถุประสงค์ในการผลิตสารนิเทศสาขานี้โดยตรง เช่น สำนักพิมพ์หลายแห่งมักเป็นแหล่งผลิตนิเทศสารทางการประมงโดยเฉพาะ จึงไม่ได้ระบุหน้าที่ให้กับหน่วยงานย่อยใดอีก

จากการสอบถามผู้ผลิตสารนิเทศทางการประมง ปรากฏว่าได้รับคำตอบจากสถาบันการศึกษา 34 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 28.10 หน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษา 71 แห่ง (ร้อยละ 58.68) นอกนั้นเป็นหน่วยงานภาคเอกชน 16 แห่ง (ร้อยละ 13.22) สำหรับสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานภาครัฐบาลมากกว่าสถาบันการศึกษาเอกชน (33 จาก 34 แห่ง) ส่วนหน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษา เป็นหน่วยงานราชการมากกว่ารัฐวิสาหกิจและองค์การระหว่างประเทศ (65 จาก 71 แห่ง) และหน่วยงานภาคเอกชนประกอบด้วยบริษัท ห้างร้าน ธนาคาร สมาคม สำนักพิมพ์ มูลนิธิ ตามลำดับ

ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ว่า แหล่งผลิตสารนิเทศทางการประมงส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานทั้งสองประเภทมีหน้าที่สำคัญในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการประมง

2. วัตถุประสงค์ของการผลิตสารนิเทศทางการประมง

วัตถุประสงค์หลัก 3 อันดับแรกของการผลิตสารนิเทศทางการประมงทั้ง 1,622 รายการ คือ เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่และส่งเสริมผลงานการค้นคว้าวิจัยทางการประมง (มีปรากฏ 1,109 ครั้ง) เพื่อประชาสัมพันธ์หน่วยงานในฐานะองค์กรทางการศึกษาวิจัยสาขาประมง (มีปรากฏ 469 ครั้ง) และเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถาบันการประมง (มีปรากฏ 408 ครั้ง)

เมื่อพิจารณารูปแบบสารนิเทศที่ผลิตโดยหน่วยงานผู้ผลิตหลัก คือ หน่วยงานราชการ จำนวน 80 แห่ง พบว่า ผลิตรายงานวิชาการ/เอกสารวิชาการมากเป็นอันดับแรกคือ มีจำนวนถึง 539 รายการ จาก 805 รายการ รูปแบบสารนิเทศทางการประมงที่ผลิตที่ปรากฏเป็นเครื่องยืนยันวัตถุประสงค์หลักในการผลิตสารนิเทศทางการประมง เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่และส่งเสริมผลงานการค้นคว้าวิจัยทางการประมง นอกจากนี้หน่วยงานราชการทั้ง 80 แห่งดังกล่าวประกอบด้วยหน่วยงานทางวิชาการประมง ซึ่งมีหน้าที่วิจัยและเผยแพร่ความรู้ทางการประมงโดยตรง ได้แก่ หน่วยงานสังกัดกรมประมงเป็นส่วนใหญ่ สำหรับวัตถุประสงค์อันดับรองทั้งสองประการคือ เพื่อประชาสัมพันธ์หน่วยงานในฐานะองค์กรทางการศึกษาวิจัยสาขาประมงและเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถาบันประมง ก็เป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับรูปแบบสารนิเทศที่ผลิตโดยหน่วยงานทางการประมงที่ผลิตเอกสารเผยแพร่ เพื่อประชาสัมพันธ์หน่วยงานและรายงานประจำปี เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถาบันประมงเป็นอันดับรองลงมาคือ 93 และ 45 รายการ ตามลำดับ

3. เนื้อหาสารนิเทศทางการประมง

สารนิเทศทางการประมงที่มีปรากฏในห้องสมุดสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ภายในประเทศ มักเสนอเนื้อหาเฉพาะสาขาในสาขาเดียวเป็นหลักคือมีถึง 1,437 รายการ (ร้อยละ 88.60) โดยจากการวิเคราะห์ พบว่า มีเนื้อหาทางสาขาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมากเป็นอันดับแรก 574 รายการ (ร้อยละ 35.40) ส่วนอันดับรองลงมาคือ สาขาการจัดการประมง และสาขาชีววิทยาประมง ตามลำดับ (327 และ 291 รายการ หรือ ร้อยละ 20.16 และ 17.94)

ผลการวิจัยนี้ จึงสอดคล้องตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า สารนิเทศทางการประมงส่วนใหญ่ มีเนื้อหาทางด้านจัดการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่วนสารนิเทศทางการประมงที่มุ่งให้ข้อมูลซ้อนกันมากกว่า 1 สาขาพร้อมกันจะมี น้อยมาก โดยมีการนำเสนอเนื้อหาครอบคลุมสองสาขาเป็นอันดับแรกคือมีเพียง 90 รายการ (ร้อยละ 5.54) ซึ่งเน้นที่เนื้อหาสาขาชีววิทยาประมงและวิทยาศาสตร์ทางทะเลเป็นส่วนใหญ่ 52 รายการ (ร้อยละ 3.21) และมีการนำเสนอเนื้อหาครอบคลุมทั้งห้าสาขาเป็นอันดับรอง ลงมา ซึ่งมักปรากฏในรูปบรรณานุกรม/ครรชนี หลักสูตรการศึกษา รายงานประจำปี วารสาร/ นิตยสาร เป็นต้น (มีปรากฏ 76 รายการ หรือ ร้อยละ 4.70)

เมื่อทำการวิเคราะห์รายละเอียดของเนื้อหาสารนิเทศทางการประมงที่เป็นหลัก 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาสาขาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การจัดการประมง และชีววิทยาประมง โดยนับจำนวนความถี่ที่ปรากฏ พบว่า เนื้อหาสาขาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งจำแนกเป็น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำกร่อย และสัตว์ทะเล นำเสนอเนื้อหาด้านหลักและวิธีการ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นส่วนใหญ่ โดยมีปรากฏ 211, 31 และ 177 ครั้ง รองลงมาเป็นเนื้อหา ด้านโภชนาการและสุขภาพสัตว์น้ำ (มีปรากฏ 81, 12 และ 86 ครั้ง) ส่วนเนื้อหาที่เสนอเป็น สาขา รองลงมาคือสาขาการจัดการประมงนั้น นำเสนอเนื้อหาด้านระบบและการพัฒนาเศรษฐกิจ การประมง วิธีการสำรวจและรวบรวมสถิติข้อมูลพื้นฐานทางการประมง และการจัดการการใช้ ประโยชน์ทรัพยากรประมงและทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องตามลำดับ (มีปรากฏ 120, 79 และ 68 ครั้ง ตามลำดับ) และเนื้อหาสาขาชีววิทยาประมง ซึ่งเป็นเนื้อหาสาขาที่มีการนำเสนอมาก เป็นอันดับที่ 3 นั้น เป็นชีววิทยาและอนุกรมวิธานหมีน้ำและสัตว์น้ำ โรคพยาธิสัตว์น้ำและ การป้องกันรักษา และชีววิทยาประชากรและพลวัตประชากรสัตว์น้ำ/การประมง/ประชาคม ตามลำดับ (มีปรากฏ 150, 99 และ 69 ครั้ง ตามลำดับ)

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า สารนิเทศทางการประมงที่มีปรากฏโดยทั่วไปในแหล่ง สารนิเทศต่าง ๆ มีเนื้อหา 3 อันดับแรกคือ ทางสาขาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สาขาการจัดการ ประมง และสาขาชีววิทยาประมง ตามลำดับ

จากการสอบถามหน่วยงานผู้ผลิตสารนิเทศทางการประมง 121 แห่ง พบว่าหน่วยงาน ส่วนใหญ่ที่เป็นสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการศึกษา ผลิตสารนิเทศทาง การประมงที่มีเนื้อหาทางด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นหลัก ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานข้างต้น ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 สรุปเปรียบเทียบเนื้อหาสาระนิเทศทางการประมงที่ผลิตโดยหน่วยงานผู้ผลิต

หน่วยงานผู้ผลิต สารนิเทศทาง การประมง	เนื้อหาสาระนิเทศทางการประมงที่ผลิต				
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
สถาบันการศึกษา (N = 34)	การเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ชีววิทยา ประมง	การจัดการ ประมง	วิทยาศาสตร์ ทางทะเล	ผลิตภัณฑ์ ประมง
หน่วยงานอื่นที่มีใช้ สถาบันการศึกษา (N = 71)	การเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	วิทยาศาสตร์ ทางทะเล	การจัดการ ประมง	ชีววิทยา ประมง	ผลิตภัณฑ์ ประมง
หน่วยงานภาค เอกชน (N = 16)	การจัดการ ประมง	การเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	วิทยาศาสตร์ ทางทะเล	ชีววิทยา ประมง	ผลิตภัณฑ์ ประมง

จากตารางสรุปข้างต้น เห็นได้ว่า หน่วยงานส่วนใหญ่ ได้แก่ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษาผลิตสารนิเทศทางการประมงที่มีเนื้อหาอันดับแรกตรงกันคือ สาขาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่วนหน่วยงานภาคเอกชนผลิตสารนิเทศสาขาการจัดการประมงเป็นอันดับแรก

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สารนิเทศทางการประมงและข้อมูลที่ได้จากการสอบถามหน่วยงานผู้ผลิตสารนิเทศทางการประมง พบว่า เนื้อหาสาระนิเทศทางการประมงที่ผลิตสอดคล้องกันคือ เน้นหนักการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการจัดการประมงเป็นหลัก ในขณะที่เนื้อหาด้านชีววิทยาประมงเป็นอันดับรอง คือสถาบันการศึกษาผลิตเป็นอันดับ 2 ขณะที่หน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาคเอกชนผลิตเป็นอันดับ 4

ผลการวิจัยนี้ จึงสอดคล้องตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า ทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงส่วนใหญ่มีเนื้อหาทางด้านการจัดการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากในระยะเวลาการผลิตสารสนเทศดังกล่าวเป็นระยะเวลาตรงกับแผนพัฒนาการประมงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530: 138) ซึ่งเน้นการฟื้นฟูทรัพยากรทางการประมงจากแหล่งประมงภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีแหล่งอาหารโปรตีนราคาถูกเพียงพอแก่ความต้องการของประชากรของประเทศที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นเนื้อหาสารสนเทศที่ผลิตจึงมีความเด่นทางสาขาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

4. รูปแบบสารสนเทศทางการประมง

สารสนเทศทางการประมงที่ผลิตโดยหน่วยงานส่วนใหญ่ที่เป็นหน่วยราชการ (80 แห่ง) และสถาบันการศึกษา (57 แห่ง) มีปรากฏใน 2 รูปแบบหลักคือ รายงาน (878 รายการ หรือร้อยละ 54.14) และหนังสือ (599 รายการหรือร้อยละ 36.93) สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้ผลิตรายงานส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานราชการ ในขณะที่หนังสือส่วนใหญ่ (387 รายการ) ผลิตโดยสถาบันการศึกษา ซึ่งหน่วยราชการและสถาบันศึกษาดังกล่าวต่างเป็นหน่วยงานทางด้านวิชาการที่มีหน้าที่หลักในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการประมงของประเทศ และใช้ประกอบการเรียนการสอนการฝึกอบรมตามหลักสูตร สำหรับรายงานต่าง ๆ โดยเฉพาะรายงานการวิจัยนับเป็นแหล่งความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาค้นคว้าต่อไป และการส่งเสริมการเผยแพร่รายงานวิจัยอย่างทั่วถึง จะช่วยให้แลเห็นสถานภาพทางวิชาการสาขาประมงแจ่มกระจ่างขึ้น ทั้งยังมีส่วนช่วยป้องกันการทำวิจัยซ้ำซ้อน เพราะการทำวิจัยซ้ำซ้อนย่อมก่อให้เกิดการสูญเสียทั้งเวลา แรงงาน และทุนทรัพย์ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อทั้งระดับบุคคล สถาบัน สังคม และประเทศ

ผลจากการวิจัยนี้ จึงสอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 3 ที่ตั้งไว้ว่า สารสนเทศทางการประมงปรากฏในรูปรายงานมากกว่าในรูปแบบอื่น

นอกจากนี้จากการสอบถามถึงรูปแบบสารสนเทศทางการประมง ที่หน่วยงาน 121 แห่งผลิต ปรากฏว่า สนิบสนุนสมมติฐานข้างต้น กล่าวคือ หน่วยงานผู้ผลิตส่วนใหญ่ มักผลิตสารสนเทศทางการประมงในรูปรายงาน (ร้อยละ 51.71) ซึ่งเป็นรายงานการวิจัย/เอกสารงานวิจัยมากที่สุด (ร้อยละ 15.20) รองลงมาตามลำดับคือ รายงานวิชาการ/เอกสารวิชาการ (ร้อยละ 13.97) รายงานประจำปี (ร้อยละ 12.50) เอกสารเผยแพร่/เอกสารคำแนะนำ (ร้อยละ

11.27) รายงานการประชุม/เอกสารการประชุม (ร้อยละ 7.11) ตำรา/เอกสารประกอบการสอน (ร้อยละ 6.13) วารสาร/นิตยสาร (ร้อยละ 5.64) แผ่นพับ/แผ่นปลิวมากเท่า ๆ กับโปสเตอร์ (ร้อยละ 4.17) คู่มือเกษตรกร (ร้อยละ 3.43) หนังสือทั่วไปมากเท่า ๆ กับจดหมายข่าว/จุลสารข่าว (ร้อยละ 2.70) รายงานผลการปฏิบัติงาน/รายงานการประเมินผล (ร้อยละ 2.20) หนังสืออ้างอิงมากเท่า ๆ กับวิทยานิพนธ์/ปริทัศน์นิพนธ์และหนังสือคู่มือ (ร้อยละ 1.96) และหนังสือรายปี (ร้อยละ 1.22) มากตามลำดับ นอกนั้นผลิตน้อยได้แก่ จุลสารทั่วไป (ร้อยละ 0.98) และรายงานสถิติ ร้อยละ 0.73)

เมื่อพิจารณาตามหน่วยงานผู้ผลิตประเภทสถาบันการศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ (20 จาก 28 แห่ง) ผลิตในรูปรายงานการวิจัย/เอกสารงานวิจัยเป็นหลัก ในขณะที่สถาบันการศึกษาไม่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (4 จาก 5 แห่ง) ผลิตในรูปตำรา/เอกสารประกอบการสอนเป็นหลัก ส่วนสถาบันศึกษาเอกชนมักจัดทำในรูปวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และโปสเตอร์

ในหน่วยงานอื่นที่มีใช้สถาบันการศึกษาประเภทหน่วยงานราชการต่าง ๆ ส่วนใหญ่ (47 จาก 65 แห่ง) ผลิตในรูปรายงานประจำปีเป็นหลัก รองลงมาผลิตในอัตราใกล้เคียงกันนี้ในรูปรายงานวิชาการ/เอกสารวิชาการ (42 จาก 65 แห่ง) ในขณะที่รัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ (4 จาก 5 แห่ง) ผลิตในรูปรายงานวิชาการ/เอกสารวิชาการเป็นหลัก รองลงมา (3 จาก 5 แห่ง) ผลิตในรูปเอกสารเผยแพร่/เอกสารคำแนะนำ ส่วนองค์การระหว่างประเทศมักผลิตในรูปหนังสืออ้างอิง ตำรา/เอกสารประกอบการสอน/การอบรม หนังสือคู่มือ รายงานการวิจัย รายงานวิชาการ รายงานการประชุม และรายงานผลการปฏิบัติงาน

สำหรับหน่วยงานภาคเอกชนที่เป็นบริษัท ห้างร้าน ธนาคารส่วนใหญ่ (4 จาก 5 แห่ง) ผลิตในรูปวารสาร/นิตยสารเป็นหลัก เช่นเดียวกับที่สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ (6 จาก 7 แห่ง) มักจัดทำในรูปวารสาร/นิตยสาร ส่วนสมาคมทางการประมงและสมาคมอื่นที่เกี่ยวข้องนิยมจัดทำในหลายรูปแบบเช่น วารสาร จดหมายข่าว และเอกสารเผยแพร่ และมูลนิธินิยมจัดทำในรูปรายงานวิชาการ

จากข้อมูลที่ได้มีข้อน่าสังเกตว่า รูปแบบที่หน่วยงานไม่นิยมผลิตหรือผลิตน้อยคือ จุลสารทั่วไปและรายงานสถิติ (ร้อยละ 0.98 และ 0.73) ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานผลิตสารนิเทศทางการประมงในหลายรูปแบบและใช้ชื่อเอกสารที่ผลิตแตกต่างกัน แต่ยังมียึดถือรูปแบบเดิม เช่น ผลิตจุลสารแต่ใช้ชื่อว่าเอกสารเผยแพร่ เอกสารคำแนะนำ หรือคู่มือเกษตรกร สำหรับรายงานสถิติมีการผลิตน้อยอาจเนื่องมาจากข้อจำกัดในการผลิตเช่น มีขั้นตอนการผลิตที่ค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน ทั้งยังใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง

5. ภาษาที่ใช้เสนอสารนิเทศทางการประมง

สารนิเทศทางการประมงที่มีการจัดทำเผยแพร่และปรากฏในท้องสมุดสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ พบว่ามีการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเสนอ (1,342 รายการ) ซึ่งตรงกับขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ที่ศึกษาสารนิเทศทางการประมงที่ผลิตในประเทศไทย เท่านั้น ส่วนภาษาที่ใช้รองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ (262 รายการ) ทั้งนี้อาจเนื่องจากในระยะหลังมีโครงการให้ความร่วมมือจากต่างประเทศทางด้านการศึกษาประมงมากขึ้น จึงมีการจัดพิมพ์สารนิเทศเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ภาษาที่พบที่ใช้เสนอสารนิเทศทางการประมง ในอันดับรองลงมาอีกคือ การใช้ภาษาไทยควบกับภาษาอังกฤษในเล่มเดียวกัน (16 รายการ) ข้อที่น่าสนใจเกิดในเรื่องของภาษาคือ เนื้อหาของวรรณกรรมทางการประมง มักมีเรื่องย่อหรือบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษกำกับด้วยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่ผู้อ่านทั้งที่เป็นชาวไทย และชาวต่างประเทศ

6. ความทันสมัยของสารนิเทศทางการประมง

จากการวิเคราะห์ปีพิมพ์ของสารนิเทศที่จัดเก็บในท้องสมุดสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 1,622 รายการ พบว่า สารนิเทศทางการประมงที่จัดพิมพ์ในปี 2530 มีมากเป็นอันดับแรก (466 รายการ) โดยปรากฏในรูปรายงานวิชาการ/เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ และรายงานประจำปีมากตามลำดับ (จำนวน 141, 73 และ 47 รายการ) ในขณะเดียวกัน สารนิเทศทางการประมงที่มีการจัดพิมพ์มากเป็นอันดับรองลงมาคือ จัดพิมพ์ในปี 2529 และ 2531 (403 และ 393 รายการ) ตามลำดับนั้น ปรากฏในรูปรายงานวิชาการ/เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ และรายงานประจำปี มากเช่นเดียวกัน

การวิเคราะห์ความทันสมัยของสารนิเทศทางการประมงได้วิเคราะห์ถึงความถี่ในการปรับปรุงการพิมพ์ด้วย โดยเฉพาะเอกสารตำราทางการประมงที่ให้รายละเอียดความรู้เพื่อประกอบการศึกษาอบรมอย่างสม่ำเสมอ ระยะเวลาที่กำหนดออกของสิ่งพิมพ์ประเภทรายงานประจำปี รายงานสถิติ หนังสือรายปี วารสาร นิตยสาร และจดหมายข่าวที่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องทันต่อเหตุการณ์

เมื่อจำแนกสิ่งพิมพ์ตามปีที่จัดพิมพ์ พบว่า จากสารนิเทศทางการประมง 1,973 รายการ ที่มีการจัดพิมพ์ในทุกปีระหว่างปี 2529-2533 มีเพียง 503 รายการ ที่ระบุการปรับปรุงการพิมพ์ ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่มีการจัดพิมพ์อย่างต่อเนื่อง (481 รายการ) เช่น รายงาน

ประจำปี หนังสือรายปี และวารสารอื่น ๆ นอกนั้น 1,470 รายการพบว่าไม่ระบุการปรับปรุง การพิมพ์ ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของสิ่งพิมพ์ทางการประมงส่วนใหญ่ ประกอบด้วยเอกสาร ประเภทรายงานที่มักมีการจัดพิมพ์เพียงครั้งเดียวต่อเรื่อง ทั้งนี้เพราะเรื่องที่จะศึกษามี ความหลากหลายเป็นประการสำคัญ

ในจำนวนสารนิเทศทางการประมงที่ระบุการปรับปรุงการพิมพ์ 503 รายการนั้น นอกจากเอกสารรายงานประจำปี หนังสือรายปี และวารสารอื่น ๆ ที่มีการปรับปรุงการพิมพ์อย่างต่อเนื่องแล้ว ยังมีสารนิเทศ 6 รายการที่มีการปรับปรุง 3 ครั้งขึ้นไป และอีก 16 รายการ มีการปรับปรุง 1-2 ครั้ง ในจำนวนนี้ประกอบด้วยตำรา/เอกสารประกอบการสอนเป็นส่วนใหญ่ สารนิเทศทางการประมง 6 รายการแรก ได้แก่ ตำราการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ประมง ตำรา เศรษฐศาสตร์การประมง เอกสารประกอบการสอนวิชากฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล Celestial Navigation และ Coastal Navigation และหนังสือทั่วไปเรื่อง การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด สำหรับสารนิเทศ 16 รายการหลังที่มีการปรับปรุงการพิมพ์ 1-2 ครั้ง ประกอบด้วยตำรา/เอกสารประกอบการสอน 8 รายการ หนังสือทั่วไป 4 รายการ และ หนังสือคู่มือ 2 รายการ นอกนั้นเป็นรายงานผลการปฏิบัติงานและคู่มือเกษตรกร อย่างละ 1 รายการ

ส่วนสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องประเภทหนังสือรายปีและรายงานประจำปี พบว่า ในระยะ 5 ปี มีการจัดทำในอัตราเท่ากันทุกปี ในขณะที่เดียวกับที่รายงานสถิติและรายงานการประชุม/สัมมนา มีแนวโน้มของการจัดทำในอัตราเท่ากันทุกปีเพียงในระยะหลังเท่านั้น ส่วนวารสาร/นิตยสาร และจดหมายข่าว/จุลสารข่าว พบว่า มีเพียง 1 รายชื่อที่มีกำหนดออกวันละฉบับ 1 รายชื่อมี กำหนดออกเดือนละ 2 ฉบับ (รายปักษ์) 10 รายชื่อมีกำหนดออกรายเดือน 3 รายชื่อมี กำหนดออกราย 2 เดือน 6 รายชื่อมีกำหนดออกราย 3 เดือน และอีก 1 รายชื่อมีกำหนด ออกราย 6 เดือน ในจำนวนนี้พบว่า นิตยสารที่เลิกผลิตไปแล้วมี 4 รายชื่อ ซึ่งผลิตโดย สำนักพิมพ์เอกชนเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ นิตยสารประมงไทย นิตยสารโลกทะเล นิตยสารพืชซึ่ง แอนด์แคมปิ้ง และนิตยสารอะควาเรียม

7. การเผยแพร่สารนิเทศทางการประมง

สารนิเทศทางการประมงเผยแพร่ได้หลายวิธี เช่น การแจกฟรี การแลกเปลี่ยน การจำหน่าย วิธีการเผยแพร่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำเสนอเนื้อหา การใช้ภาษา เสนอเรื่องราวทางการประมง จากการสอบถาม พบว่า หน่วยงานผู้ผลิตส่วนใหญ่มุ่งเผยแพร่

สารนิเทศทางการประมงโดยการแจกฟรีแก่ บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากกว่า การแลกเปลี่ยน (94 แห่ง และ 35 แห่ง) ซึ่งการเผยแพร่โดยการแลกเปลี่ยนมีอัตรา ใกล้เคียงกับการให้บุคคล/หน่วยงานอื่นและการจำหน่ายปลีก (33 และ 27 แห่ง) นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่โดยวิธีการอื่น ๆ เช่น การจำหน่ายโดยการบอกรับเป็นสมาชิก (18 แห่ง) และการมอบหรือบริจาคแก่แหล่งสารนิเทศประเภทห้องสมุดตามระเบียบข้อบังคับเพื่อประโยชน์ ในการเผยแพร่ทางวิชาการ (10 แห่ง)

หน่วยงานที่เผยแพร่โดยการแจกฟรีมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และรัฐวิสาหกิจ อันดับรองลงมาเป็นหน่วยงานราชการ ซึ่งเผยแพร่โดยวิธีการให้บุคคล/หน่วยงานอื่นในอัตราใกล้เคียงกับการแลกเปลี่ยน ในขณะที่ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เผยแพร่โดยการจำหน่ายปลีก ส่วนหน่วยงานที่เผยแพร่โดยการจำหน่าย มากกว่าแจกฟรีคือ สำนักพิมพ์ สมาคม และมูลนิธิ สำหรับบริษัท ห้างร้าน ธนาคาร และ องค์การระหว่างประเทศพบว่า เผยแพร่โดยการแจกฟรีและจำหน่ายเท่า ๆ กัน

จากการสอบถามหน่วยงานผู้ผลิตต่อเนื่องมาถึงการรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ทางการประมงที่ผลิต ซึ่งนับเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้มีการเผยแพร่สารนิเทศโดยสะดวกและ รวดเร็ว พบว่าหน่วยงานผู้ผลิตไม่ได้รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์มากกว่ารวบรวม (76 แห่ง และ 45 แห่ง) หน่วยงานเหล่านี้ได้แก่ สถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา เอกชน หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัท ห้างร้าน ธนาคาร และสำนักพิมพ์

สำหรับหน่วยงานที่รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ทางการประมงที่ผลิตมากกว่าไม่รวบรวม ซึ่ง ได้แก่ สถาบันการศึกษาไม่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย องค์การระหว่างประเทศ สมาคมทางการ ประมง และมูลนิธิ รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ สถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย หน่ว ราชการ และบริษัท ห้างร้าน ธนาคาร เผยแพร่รายชื่อสิ่งพิมพ์ทางการประมงโดยวิธีให้มารับด้วย ตนเอง (40 แห่ง) มากกว่าส่งให้ทางไปรษณีย์ (23 แห่ง) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมาค่าขนส่งสิ่งพิมพ์ภายในประเทศสูงขึ้นกว่าเดิมมากถึง 100% และหน่วยงานผู้ผลิต มีงบประมาณเพื่อการเผยแพร่สิ่งพิมพ์ในวงจำกัด เนื่องจากมักไม่เห็นความสำคัญของสื่อชนิดนี้ เพราะมีฝ่ายประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานโดยตรงอยู่แล้ว

ผลการวิจัยนี้ จึงสอดคล้องตามสมมติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ว่า การเผยแพร่สารนิเทศทาง การประมงใช้วิธีแจกเป็นส่วนใหญ่

8. กลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของสารนิเทศทางการประมง

จากการวิเคราะห์ถึงกลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของสารนิเทศทางการประมงทุกรูปแบบที่ผลิตโดยหน่วยงานประเภทต่าง ๆ พบว่า ผู้อ่านเป้าหมายอันดับแรกคือ นักวิจัยหรือนักวิชาการ (มีปรากฏ 1,091 ครั้ง) และผู้อ่านเป้าหมายอันดับ 2 และ 3 รองลงมาคือ อาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักเรียน และบุคคลผู้สนใจรวมทั้งเยาวชนทั่วไป (มีปรากฏ 454 และ 271 ครั้ง) ตามลำดับ

จะเห็นว่ากลุ่มผู้อ่านเป้าหมายหลักคือ นักวิจัยหรือนักวิชาการ ที่วิเคราะห์ได้ดังนี้ มีเหตุผลสอดคล้องกับรูปแบบของสารนิเทศที่ผลิตโดยหน่วยงานต่าง ๆ มากเป็นอันดับแรก นั่นคือ รายงานวิชาการ/เอกสารวิชาการ และในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของการผลิตสารนิเทศทางการประมง ซึ่งก็คือ เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่และส่งเสริมผลงาน การค้นคว้าวิจัยทางการประมง เนื่องจากนักวิจัยหรือนักวิชาการมีความต้องการแสวงหาข้อมูล เพื่อการค้นคว้าวิจัยอย่างต่อเนื่อง ในทำนองเดียวกับที่กลุ่มผู้อ่านเป้าหมายอันดับรองลงมาคือ อาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักเรียน และบุคคลผู้สนใจรวมทั้งเยาวชนทั่วไป มีความต้องการใช้ ผลงานการวิจัยในรูปวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และคำรา/เอกสารประกอบการเรียนการสอน ตามหลักสูตร ซึ่งได้รับการผลิตขึ้นมากเป็น 3 อันดับแรกในสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสารนิเทศมากเป็นอันดับรองลงมาจากหน่วยราชการ คือ ผลิตสารนิเทศทางการประมงมากถึง 472 รายการ

ผลจากการวิจัยนี้ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 5 ที่ตั้งไว้ว่า กลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของสารนิเทศทางการประมงเป็นนักวิจัยหรือนักวิชาการ

การประยุกต์ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง สำหรับผู้ผลิตสารนิเทศ ในการผลิตสารนิเทศทางการประมงให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ทั้งที่เป็นนักวิจัย นักวิชาการ นักการศึกษา ประชาชนผู้สนใจ และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสารนิเทศทางการประมงในห้องสมุดที่ เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติงานในการจัดหาสารนิเทศทางการประมง จากแหล่งผลิตประเภทต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ดังนี้

ข้อเสนอเกี่ยวกับการผลิตสารนิเทศทางการประมง

1. หน่วยงานผู้ผลิตควรผลิตสารนิเทศทางการประมง ในรูปแบบที่ยังขาดแคลน ซึ่งได้แก่ในรูปแบบหนังสือ รายงานการประชุม และวารสารวิชาการให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อประกอบการค้นคว้า วิจัย การอ้างอิง และการเขียนรายงานที่สำคัญ เช่น เคี้ยวกับ รายงานการวิจัยอื่น ๆ
2. หน่วยงานผู้ผลิตที่เป็นสถาบันการศึกษาประเภทต่าง ๆ หน่วยงานราชการ และ รัฐวิสาหกิจ ควรมีบทบาทและส่วนร่วมมากขึ้นในการผลิตสารนิเทศทางการประมงในรูปแบบที่ยังขาดแคลนข้างต้น นอกจากนี้ หน่วยงาน เช่น สมาคมทางการประมง ที่นับว่ายังผลิตสารนิเทศทางการประมงน้อยมาก ควรเพิ่มบทบาทในการผลิตสารนิเทศทางการประมงให้มากขึ้น เนื่องจากสมาคมทางการประมงเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพประมง จึงมีหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการประมงแก่สมาชิก ผู้ประกอบการ และเกษตรกรชาวประมง สิ่งที่เป็นที่น่ายินดีคือในปี 2533-2534 พบว่ามีสมาคมก่อตั้งใหม่ 2 แห่ง ได้แก่ สมาคมวิทยาศาสตร์ทางทะเลแห่งประเทศไทย ซึ่งก่อตั้งโดยคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสมาคมวิทยาศาสตร์การประมงแห่งประเทศไทย ก่อตั้งโดยคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สมาคมเหล่านี้จึงสามารถมีบทบาทรับผิดชอบการผลิตและเผยแพร่สารนิเทศทางการประมงต่อไป
3. หน่วยงานผู้ผลิตควรเน้นผลิตสารนิเทศทางการประมงในเนื้อหาสาขาที่ยังมีการผลิตน้อยได้แก่ สาขามลพิษทางประมงและสาขาวิทยาศาสตร์ทางทะเล
4. สำหรับวารสาร/นิตยสาร จดหมายข่าว/จุลสารข่าว เป็นสิ่งพิมพ์ที่ต้องมีการจัดทำอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลที่น่าเสนอต้องทันสมัย และครอบคลุมในวงกว้าง ผู้จัดทำต้องมีความพร้อมทั้งด้านแรงงาน งบประมาณ เวลา ดังนั้นหน่วยงานที่เหมาะสมกับการผลิตสารนิเทศทางการประมงในรูปแบบดังกล่าว คือ สำนักพิมพ์ บริษัท สมาคม และองค์การระหว่างประเทศ เนื่องจากหน่วยงานเหล่านี้ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อการจำหน่าย จึงมีความพร้อมที่จะติดตามข่าวความเคลื่อนไหวในวงการประมงทั้งในและต่างประเทศได้มากกว่าหน่วยงานภาครัฐบาล ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าวิจัย ซึ่งมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบมากกว่า และการผลิตสารนิเทศทางการประมงเป็นเพียงงานที่เกี่ยวข้อง และผลิตขึ้นเพื่อสนับสนุนงานประจำให้ดำเนินไปได้ดียิ่งขึ้นเท่านั้น
5. การผลิตสารนิเทศทางการประมงในรูปจุลสาร แผ่นพับ/แผ่นปลิว ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพประมงตามสภาพแวดล้อมการศึกษาสาขาประมง การแนะนำสถาบัน

การศึกษา นับว่ายังมีการผลิตน้อยมาก ดังนั้นสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงควรมีบทบาทในการผลิตเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งพิมพ์รูปแบบกระต๊อคสามารถเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวางรวดเร็ว การจัดทำไม่ยุ่งยากซับซ้อนและประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดทำ

6. ในการผลิตสารนิเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้ผลิตควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สิ่งพิมพ์ที่ผลิตโดยสม่ำเสมอด้วยวิธีการต่างๆ กัน เช่น ลงโฆษณาในวารสาร การแนะนำหน่วยงาน รวมทั้งการส่งเอกสารแนะนำหนังสือ (Press Release) ไปถึงห้องสมุดที่เกี่ยวข้องให้ครบทุกแห่ง ในการนี้หน่วยงานผู้ผลิตควรให้ความร่วมมือกับบรรณารักษ์ห้องสมุดในการเผยแพร่สารนิเทศทางการประมงให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสารนิเทศทางการประมง

ข้อเสนอสำหรับผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสารนิเทศทางการประมงในห้องสมุด ศูนย์ข้อมูลทางการประมง ได้แก่ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ มีดังนี้

1. รายชื่อสารนิเทศทางการประมงที่ได้จากการรวบรวมและวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดหาเพื่อไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ในห้องสมุดได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้นเป็นลำดับ เพื่อให้มีแหล่งเก็บเอกสารสาขาประมงที่ถาวรไว้บริการ
2. ผู้ปฏิบัติงานควรติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นผู้ผลิตและเผยแพร่สารนิเทศทางการประมงตามรายชื่อที่มีข้างทำวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อขอชื่อหรือขอบริจาคไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ในห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล ได้แก่ หน่วยงานวิชาการ/วิจัย ในสถาบันการศึกษา และหน่วยงานราชการอื่น ๆ หน่วยงานผลิตตำรา งานส่งเสริมวิชาการ ภาครัฐบาลที่มุ่งผลิตสารนิเทศทางการประมงเพื่อเผยแพร่โดยการแจกฟรีเป็นส่วนใหญ่
3. รายชื่อสารนิเทศทางการประมงที่ได้พร้อมกับรายชื่อหน่วยงานผู้ผลิตสารนิเทศทางการประมงจากการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ในโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของศูนย์สนเทศทางการประมงแห่งประเทศไทย ที่อาจมีการดำเนินงานต่อไปในอนาคตได้
4. ผู้ปฏิบัติงานควรเร่งจัดหาสารนิเทศทางการประมงที่ตนคิดว่ายังขาดแคลนอยู่ในห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล โดยเฉพาะหนังสืออ้างอิง หนังสือคู่มือ รายงานการประชุม รายงานการวิจัย รายงานวิชาการ วารสาร/นิตยสาร ซึ่งเป็นรูปแบบที่ต้องการกันมาก แต่พบว่าแหล่งสารนิเทศหลายแห่งยังมีไม่ครบถ้วน ผู้ปฏิบัติงานจึงสามารถจัดหาเพิ่มเติมได้

แนวทางการวิจัยในอนาคต

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบประเด็นต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยนี้ เห็นว่าน่าสนใจที่จะศึกษาคือไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะดังนี้

1. ควรทำการศึกษาวิจัยการผลิตสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ทางการประมงอื่น ๆ
2. ควรศึกษาการผลิตสารนิเทศทางสาขาอื่นที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยในปัจจุบัน เช่น สาขาสัตวศาสตร์